Minister
Klimatu i Środowiska

DOP-WOPPN.050.8.2024.ŁN
3090596.12230407.9883695
Warszawa, 19-04-2024

Marszałkini Senatu RP
Małgorzata Kidawa-Błońska

Szanowna Pani Marszałek,
ustosunkowując się do przekazanego do Ministra Klimatu i Środowiska, oświadczenia senatorskiego Wadima Tyszkiewicza, złożonego podczas 7. posiedzenia Senatu RP 6 marca 2024 r., ws. działalności Parku Narodowego Gór Stołowych (dalej jako „PNGS"), poniżej prezentuję stanowisko do poszczególnych pytań.

1. Kto i kiedy wydał pierwszą decyzję w sprawie wycinki drzewostanu w PNGS w czasie od roku 2015?

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336, z późn. zm.) wszelkie działania w parkach narodowych prowadzone są na podstawie planu ochrony lub w przypadku jego braku, na podstawie zadań ochronnych. W 2015 r. Park Narodowy Gór Stołowych realizował swoje zadania na podstawie zatwierdzonych zadań ochronnych. Zgodę na prowadzenie zabiegów ochronnych polegających między innymi na stosowaniu różnych rodzajów cięć dla potrzeb przebudowy drzewostanów (cięcia przebudowy kształtują strukturę i skład drzewostanów) oraz cięć sanitarnych polegających na usuwaniu powalonych, złamanych oraz zasiedlonych przez owady drzew, z pozostawieniem części drzew niezagrażających zdrowotności drzewostanów, wydaje minister właściwy do spraw środowiska w trybie zarządzenia.

W 2015 r. zadania ochronne były realizowane na podstawie Zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2014 r., opublikowane w Dzienniku Urzędowym Ministra Środowiska (poz. 69) na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.). W przedmiotowym okresie Ministrem Środowiska był Maciej H. Grabowski. Rozporządzenie zatwierdzające zadania ochronne są umieszczone na stronie BIP PNGS: https://bip.pngs.com.pl/zadania-ochronne.html

2. Jakie biologiczne uzasadnienie miały kolejne wycinki lasu? Proszę o pełne uzasadnienie w kwestii rzekomej ekspansji kornika drukarza w tamtejszym drzewostanie.

Intensywna gospodarka leśna prowadzona w przeszłości głównie w XVIII i XIX wieku doprowadziła do dużych zmian w składzie gatunkowym drzewostanów w całych Sudetach. Pierwotnie występujące tu dolnoreglowe lasy bukowe zastąpiono monokulturami świerka, który obecnie jest gatunkiem dominującym w większości drzewostanów PNGS. Niemieccy

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

leśnicy wprowadzali głównie świerk pochodzący z innych regionów Europy, co do dzisiaj skutkuje obniżoną odpornością tych drzewostanów na szkodliwe czynniki abiotyczne i biotyczne. Dodatkowo talerzowy (płaski) system korzeniowy wykształcany przez świerki powoduje, że są one bardziej podatne na suszę i niszczące działanie wiatrów.

Osłabione drzewostany są szczególnie narażone na gradacje kornika drukarza, czyli masowe pojawy tego szkodnika wtórnego drzew. Określenie szkodnik wtórny polega na tym, że pierwotnie zwykle pojawia się jakiś czynnik osłabiający drzewo (susza, śniegołom), w efekcie czego osłabione drzewo nie jest w stanie obronić się przed wtargnięciem intruza pod korę poprzez zalanie go żywicą. Kornik drukarz jest kambiofagiem, co oznacza, że żeruje pod korą niszcząc łyko i kambium, czyli jedyne żywe tkanki pnia drzewa, co doprowadza do jego uschnięcia. Chodników larwalnych nie widać w drewnie lub na całej długości strzały, dlatego wycięte drzewa kornikowe często mogą pozornie wyglądać na drzewa zdrowe. Drzewo takie jednak nie ma szans na przeżycie i w wyniku zniszczenia tkanek zawsze uschnie. Na obecnie występujące w PNGS wielkopowierzchniowe zamieranie świerczyn miało wpływ wystąpienie w jednym czasie kilku czynników jednocześnie: długotrwałe susze, spadek ilości opadów, brak pokrywy śniegowej w okresach zimowych, obniżenie wód gruntowych, wystąpienie wiatro- i śniegołomów, a także sprzyjające rozwojowi kornika warunki atmosferyczne (ciepłe i suche lata).

Prowadzone w PNGS cięcia sanitarne mają na celu przede wszystkim spowolnienie procesu rozpadu drzewostanów świerkowych. Usuwanie drzew zasiedlonych jest jedyną naukowo potwierdzoną metodą zapobiegania rozprzestrzenianiu się gradacji. Prowadzone są badania dotyczące metod zwalczania środkami chemicznymi, jednak park narodowy nie dopuszcza stosowania takich środków. Pozostawianie suchych drzew, które w niedługim czasie od momentu uschnięcia łamią się w sposób niekontrolowany, stwarza realne zagrożenie dla przebywających w pobliżu ludzi lub mienia. Dyrektor parku narodowego odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa przebywających na terenie Parku osób.

3. Jakie czynności podjął Park celem eliminacji rzekomej ekspansji kornika drukarza w tamtejszym drzewostanie?

W celu ograniczenia gradacji kornika drukarza i poprawy stanu zdrowotnego drzewostanów prowadzone są następujące działania:

1) wyznaczanie i eliminowanie drzew opanowanych przez kornika drukarza (*Ips typographus*) zagrażające trwałości drzewostanów – tzw. drzewa trocinkowe;
2) możliwie szybki wywóz wyciętych zainfekowanych drzew;
3) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności monitoring zagrożenia drzewostanów polegający m.in. na wykładaniu pułapek klasycznych i feromonowych na kornika drukarza (*Ips typographus*).

Rok	Pułapki feromonowe [szt]	Pułapki klasyczne [szt]	Pułapki rotacyjne [szt]	Drzewa trocinkowe [szt]
2015	160	147	500	1222
2016	158	137	150	1470

2017	120	141	132	717
2018	120	114	300	1420
2019	117	131	224	4876
2020	152	146	1150	9076
2021	158	155	1150	18559
2022	175	135	668	18853
2023	105	96	475	13328

4. Kto i kiedy wydał decyzję o masowej wycince drzewostanu?

Prowadzone cięcia sanitarne **nie stanowią masowego usuwania** drzewostanu. Ostatnia przeprowadzona inwentaryzacja ekosystemów leśnych określiła zapas drewna w PNGS na 1.449.823 m^3 (stan na 1 stycznia 2010 r.), w tym zapas świerka wynosił 1.133.761 m^3. Poniższa tabela przedstawia ilość drewna, jaka została pozyskana w latach 2015-2023 w PNGS. Rocznie masa pozyskiwanego drewna nie przekraczała 2% zapasu. Ilość pozyskanego drewna w danym roku jest wielkością przewidywaną w sporządzanych co roku planach. Corocznie tworzone plany pozyskania drewna przedstawiane są do zaopiniowania Radzie Naukowej PNGS, a po pozytywnej opinii Rady Naukowej zatwierdzane są w Departamencie Ochrony Przyrody Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Ilość pozyskiwanego rocznie drewna w latach 2015-2023 wynosił ok. 10-20 tys. m^3. Trwająca od 2020 roku gradacja kornika i masowe wydzielanie się martwych drzew spowodowało podwojenie planowanej do pozyskania masy drewna. Obecne cięcia skupiają się głównie na zapewnieniu bezpieczeństwa wzdłuż szlaków, dróg i ciągów komunikacyjnych. To właśnie w tych miejscach aktualnie prowadzone są główne prace mające na celu spowolnienie rozpadu drzewostanów lub usuwanie zagrażających drzew. W związku z tym działania związane z usuwaniem drzew są bardziej widoczne dla mieszkańców i odwiedzających PNGS, nie oznacza to jednak, że cięcia zostały zwiększone na masową skalę. Należy podkreślić, że w pozyskanej masie drewna zawarta jest łącznie posusz czynny (zainfekowane drzewa) i posusz jałowy (drzewa stwarzające zagrożenie wycięte ze względów bezpieczeństwa) Wszelkie działania PNGS dążą do zapewnienia trwałości drzewostanów, ale także mają na względzie bezpieczeństwo turystów i mieszkańców. Rezygnacja z cięć sanitarnych w obecnym momencie spowodowałaby drastycznie zwiększenie zagrożenia na szlakach turystycznych i drogach, co mogłoby oznaczać konieczność zamknięcia szlaków i wprowadzenie zakazu poruszania się po PNGS.

5. Jaka powierzchnia drzewostanu pozostająca w obrębie PNGS została poddana wycince?

Nie jest znana powierzchnia drzewostanu pozostająca w obrębie PNGS poddana usunięciu. Cięcia sanitarne prowadzone w PNGS to cięcia tzw. przygodne i nie mają charakteru cięć zrębowych, przez co nie określa się dla nich parametrów powierzchni. Usuwane są pojedyncze drzewa lub grupy drzew i z tego powodu do wykonywanego zabiegu nie jest przypisana powierzchnia zabiegu.

6. Którymi trasami wywożone było drewno pochodzące z wycinek lasu na terenie PNGS?

Drewno w PNGS sprzedawane w miejscu pozyskania, przy drogach wywozowych będących własnością Parku, a odbiorca sam musi zorganizować jego transport do miejsca docelowego. Odbywa się to środkami transportowymi nabywców, zgodnie z przepisami o ruchu drogowym. Drogi publiczne, którymi odbywa się wywóz drewna to: droga wojewódzka nr 387 (Droga Stu Zakrętów) głównie w kierunku Kudowy-Zdrój, w ograniczonym zakresie w kierunku miejscowości Radków oraz droga powiatowa nr 3302D i dalej droga wojewódzka nr 388 w kierunku Polanicy Zdrój.

7. Jaki wolumen drewna (w czasie od roku 2015 do chwili obecnej) został wywieziony?

W okresie od 2015 do końca 2023 r. pozyskano i wywieziono następujące ilości drewna:

Rok	Masa pozyskanych i wywiezionych poza teren PNGS drzew [m^3]
2015	9 920
2016	9 677
2017	10 249
2018	13 846
2019	10 696
2020	15 716
2021	20 993
2022	20 451
2023	20 527

8. Jaki wolumen drewna (w czasie od roku 2015 do chwili obecnej) został pozostawiony na terenie PNGS celem naturalnego obumarcia?

Nie jest znana ilość drewna pozostawiona na terenie PNGS do naturalnego obumarcia. Do określenia tej ilości niezbędna jest kolejna inwentaryzacja ekosystemów leśnych, która określi obecny zapas drzewostanów i ilość pozostawionego w lesie martwego drewna. Rozpoczęcie tych prac planowane jest w bieżącym roku. Na obszarach ochrony ścisłej do rozkładu pozostawianych jest 100% usunięć.

9. Czy Park Narodowy Gór Stołowych uzyskał wpływy finansowe wynikiem sprzedaży drewna, a jeśli tak, to jakie były to kwoty i na co zostały wydatkowane?

Kwoty uzyskane ze sprzedaży drewna przedstawia poniższa tabela:

Rok	Kwota netto [zł]
2015	2 068 531,18
2016	1 923 739,51
2017	2 252 796,97
2018	2 597 866,38
2019	1 745 432,98
2020	2 237 910,19

2021	8 277 356,19
2022	8 479 791,33
2023	6 228 736,52

Wpływy finansowe wynikające ze sprzedaży drewna były wydatkowane na statutową działalność PNGS, między innymi na prowadzenie działań ochronnych związanych z pracami odnowieniowymi. Corocznie PNGS na powierzchniach zniszczonych w wyniku działania kornika sadzi gatunki pierwotnie tworzące lasy na tych obszarach, zgodne z warunkami siedliska, czyli głównie buka i jodłę. Proces ten nazywany jest przebudową drzewostanów i ma na celu przywrócenie naturalnego składu gatunkowego lasów. Przebudowa drzewostanów w kierunku przywrócenia im naturalnego charakteru jest jednym z podstawowych zadań PNGS. Średnio w okresie ostatnich 10 lat sadzone było 98 tys. sadzonek rocznie, dzięki czemu zostanie zachowana ciągłość lasu, a przyszłe drzewostany będą bardziej odporne na działanie czynników zewnętrznych.

Rok	Liczba wysadzonych sadzonek [tys. szt.]
2015	91,78
2016	161,08
2017	96,58
2018	98,15
2019	54,86
2020	249,39
2021	36,82
2022	78,21
2023	48,95
2024 plan	68,52
Razem	**984,34**
Średnia na 1 rok	**98,34 tys. szt.**

10. Kto był odbiorcą drewna pochodzącego z PNGS?

Odbiorcami drewna sprzedawanego przez PNGS są polskie firmy działające w przeważającej większości na lokalnym rynku drzewnym (głównie z województwa dolnośląskiego) oraz lokalna ludność.

11. Czy Dyrekcja PNGS założyła w swoich analizach uszkodzenia drogi "Drogi Stu Zakrętów" spowodowane regularnymi przejazdami pojazdów prowadzących wywóz drewna?

Wywóz drewna z terenu PNGS odbywa się wyłącznie drogami publicznymi, na których przepisy ruchu drogowego dopuszczają taki rodzaj transportu. „Droga Stu Zakrętów” czyli droga wojewódzka nr 387 z Karłowa w kierunku Radkowa była jednym z możliwych kierunków transportu drewna, jednak większość samochodów wywożących drewno z

PNGS kierowała się w stronę Kłodzka i dalej Wrocławia, czyli nie jechała do Radkowa przez odcinek drogi, który uległ w zeszłym roku uszkodzeniu. Ponadto PNGS nie może ingerować w trasy przejazdu odbiorców drewna po opuszczeniu dróg leśnych. Rozporządzenie Ministra Środowiska i Ministra Gospodarki w sprawie określania gęstości drewna z 2 maja 2012 r. służy do obliczania ciężaru ładunku, który jest drukowany na kwicie wywozowym. Odpowiednie służby, zatem Policja oraz Inspekcja Transportu Drogowego, mogą kontrolować przestrzeganie przepisów tonażowych na drogach publicznych, a odpowiedzialność za przekroczenia ponosi przewoźnik.
Analiza obciążenia spowodowanego wywozem sprzedanego drewna przedstawia się następująco:

- masa drewna pozyskiwana rocznie: ok. 20.000 m^3
- gęstość dla świerka z w/w rozporządzenia: 720 kg/1m^3
- łączna masa wywiezionego drewna: ok. 14.400 ton/ 1 rok
- 14.400 ton/356 dni wynosi ok. 40 ton dziennie
- ilość wywożonego rocznie drewna to ok. 1 samochód wysokotonażowy dziennie, co odpowiada przejazdowi 25 samochodów osobowych.

W sezonie wakacyjnym drogami publicznymi prowadzącymi do PNGS odbywa się intensywny ruch samochodów osobowych i autokarów, co znacznie bardziej obciąża te drogi niż transport drewna.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożała
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM